

Letterhonger

Susan Smit

Letterhonger

*Zoeken naar de Ware,
de bibliotheek van Hengelo
en bijpassende schoenen*

Lebowski, Amsterdam 2008

© Susan Smit, 2008

© Lebowski, Amsterdam 2008

Omslagontwerp: René Abbühl, Amsterdam

Foto omslag: Alek Bruessing

ISBN 978 90 488 0063 6

NUR 325

www.lebowskipublishers.nl

www.susansmit.nl

Lebowski is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

'Ik dacht altijd dat ik naar mijn innerlijke
kind luisterde, maar het bleek mijn ego
te zijn' - Madonna

Inhoud

Voorwoord	9
1	
Geluk op hakken	11
Over hier-ben-ik-jurken, sneakerdagen en mevrouwentassen	
2	
Schreiben, immer schreiben	33
Over het schrijverschap	
3	
Het universum tikt je op de schouder	51
Over spiritualiteit, mystiek en zweeftoestanden	
4	
Spullen	79
Over hebbedingen en vrienden met boten	
5	
Alles Gaat Voorbij	91
Over weemoed, verloren liefde en mooie tranen	
6	
Werp de netten uit	113
Over de <i>urban single jungle</i> , daten en affaïrettes	
7	
Proost!	129
Over boekfeestjes, televisiequizen en rodeloperstress	

8

Liefdesstratego 173

Over voorzichtige nieuwe liefde en het R-woord

9

Rare jongens, die vrouwen 193

Over vrouwenlogica en functioneel zeuren

10

Boen je blij 217

Over kookangst en andere *domestic disasters*

11

Nachtbrakers 225

Over dansen, drinken en totaal uitgehipt zijn

12

Wat gaat er in dat hoofdje om? 239

Over modieuze vergeving, naïviteit en laffe ironie

Verantwoording 256

Voorwoord

Columns schrijven vind ik de leukste bezigheid met je kleren aan.

Zelfs voordat ik de column schrijf, beleef ik er al lol aan. Als ik namelijk in een vervelende tot hopeloze situatie verzeild ben geraakt, kan ik mezelf altijd de opwekkende vraag stellen: zit hier een column in? Is dat het geval, dan zie ik het ineens weer zitten. Hoe traumatisch de gebeurtenis ook – een signersessie op de lingerieafdeling van een groot warenhuis, een gênant rodeloperincident, het tegenkomen van een ex-vriendje op een allesbehalve voordelig moment – vanaf dat moment kan niets mij nog deren, maar kijk ik handenwrijvend uit naar het moment waarop ik mijn stukkie mag gaan tikken. Thuis, met een thermoskan thee binnen handbereik en dikke sokken aan, kun je naderhand als columnist je ergernissen ventileren, een weerwoord geven, lering trekken, hardop denken of gewoon je verhaal kwijt. Je wordt daarbij nooit onderbroken en je krijgt er nog voor betaald ook. Columns schrijven geeft het zinloze zin, het troosteloze troost en het nutteloze nut. Het is zeer heilzaam. Ik kan het iedereen aanraden.

Een jaar geleden was ik even ongewild columnloos. Notatieblokjes puilden uit met krabbels, mijn hoofd raakte verstopt met ideeën en ik was niet te genieten. Kennelijk had ik door de jaren heen een systeem ontwikkeld waarbij zien, er iets van vinden, opschrijven in notitieboekje, deadline in zicht krijgen en column tikken de binnenboel lekker opschoonde. Zonder column bleek ik het nodig te vinden om in kroegen tot sluit mijn theorieën te verkondigen, op feestjes mensen op ongewenste, ingestudeerde scherpzinnig-

heden te vergasten en op filmavondjes – tijdens de film, *mind you* – bomen op te zetten over Het Leven. Mijn vrienden slaakten een simultane zucht van verlichting toen mij kort daarna drie columns werden aangeboden.

Columnisten zijn, voorzover je het nog niet wist, hopeloze narcisten. We worden per woord betaald en daar gaat het mis, egotechnisch gezien. De overtuiging ‘veel woorden = goed’ heeft zich in ons hoofd genesteld. We gaan ervan uit dat onze persoonlijke ervaringen en gedachtecronkels boeiend genoeg zijn om de lezer te interesseren. Bovendien zijn we zo op onszelf en onze stukjes gericht dat we alles en iedereen die met ons in aanraking komt rücksichtslos gebruiken voor onze cursiefjes. Onwetende slachtoffers lezen hun eigen handelingen nadien terug in vileine stukjes en vrienden van de columnist bespeuren het onheil op het moment zelf al door de ‘dit is een column’-blik van de desbetreffende columnist. ‘Je schrijft dit *niet* op, hoor!’ roepen ze dan meestal. Of: ‘Nichtenvriendje J. wil onherkenbaar blijven!’ Maar dan is het al te laat.

Het lijkt me daarom op zijn plaats om mijn nederige excuses en grote dank aan te bieden aan F., J., O., X., C., R. en alle anderen die in dit boek opduiken en die mij met hun lieve, getroebleerde, grillige, raadselachtige en glorieuze persoonlijkheden van materiaal hebben voorzien.

Er is één troost: de eigenlijke, diepere reden van al dat geschrijf is egoloos. Het draait helemaal en volkomen om jullie, de lezers. Het is zoals Michael Stipe bezwerend zingt in ‘At my most beautiful’: *I’ve found a way... I’ve found a way... A way to make you smile.* Al die stukjes willen niets liever dan een geamuseerde glimlach ontlokken en jullie nét iets blijer achterlaten dan toen jullie begonnen met lezen.

1

Geluk op hakken

Over hier-ben-ik-jurken,
sneakerdagen
en mevrouwentassen

Lievelingsjurk

Ik moet een jaar of 18 geweest zijn, vers van de straat geplukt door een voortvarende fotograaf en tot mijn eigen verbazing plots dagelijks in fotostudio's te vinden. Met krulspelden in mijn haar rommelde ik door het kledingrek van de styliste en mijn aandacht bleef hangen bij een eenvoudig avondjurkje van het Amsterdamse designerechtpaar Puck en Hans. Het was gemaakt van soepele zwarte stof, was van voren hooggesloten en had een diep uitgesneden ruglijn. Geen hier-ben-ik-jurk, maar een subtiel japonnetje voor de goede verstaander met als enig opvallend detail een zilverkleurige ketting als halssluiting. Onmiddellijk wist ik dat dit iets bijzonders was, zoals je ook aan de eerste tonen van een liedje op de radio kunt horen dat je het mooi gaat vinden. Toen de jurk later die dag over mijn lichaam gleed, chic tot op de knie bleek te vallen en een duizelingwekkende split bleek te hebben die pas bij het lopen zichtbaar werd, wist ik dat het mooie liedje een superhit zou worden. Na de fotoshoot paradeerde ik veel te lang in de jurk rond, het moment uitstellend waarop ik haar zou moeten uittrekken. De styliste had me door en zei glimlachend dat ze de jurk weliswaar moest terugbrengen naar de winkel, maar voor me zou laten weghangen.

Die nacht kon ik er niet van slapen. Er zou toch niets misgaan? Wat als de jurk toch in de winkel werd gehangen en verkocht?

De volgende ochtend om klokslag negen uur zette ik mijn fiets tegen de pui van de winkel aan het Damrak, sprak de winkeljuffrouw aan en wachtte twee eindeloze minuten tot het verlossende moment waarop ze met het jurkje over haar

arm terugkwam. Geen idee wat ik ervoor betaald heb – ik had sowieso geen notie van geld in die dagen – maar het euforische gevoel waarmee ik de winkel uitliep, kan ik me nog goed herinneren. Ze was van mij!

Die jurk dééd iets met mij. Als ik haar droeg, voelde ik me stijlvol, maar niet truttig. Sexy, maar niet sletterig. Niet langer was ik het naïeve, dromerige meisje dat zo wanhopig graag in de smaak wilde vallen, maar een jonge vrouw die iets van de wereld wist, haar grenzen kende en zich niets liet wijsmaken. De jurk en ik waren samen op een boekpresentatie van Heleen van Royen, de uitreiking van de Televizier-ring, een feestje waar we een verpletterende indruk wilden maken op een leuke jongen en familiediners waar ik tegen opzag. Nog steeds trek ik haar uit de kast als ik me kleurloos en gewoontjes voel en er vanuit alle hoeken goed wil uitzien. Ontboezeming: het is nog steeds mijn eerste-afsprakjesjurk.

Hoe oppervlakkig is het als een jurk je stemming bepaalt? Ben je een buitenkantvrouwkje als een kledingstuk je zelfvertrouwen geeft? Gaat dat niet om hele andere dingen? Ik kan me een talkshow herinneren waar ik te gast was en waarbij de visagist mijn haar in een gruwelijke coupe dwong. Prompt voelde ik me een onaantrekkelijke grijze muis die niet in staat was scherpzinnig uit de hoek te komen. Toen ik de uitzending later terugzag, bleek dat kapsel reuze mee te vallen, maar mijn timide houding was niet om áán te zien. Het kapsel had niets verpest, ikzélf had dat gedaan. Zo zit het natuurlijk ook met het glorieuze effect dat je toeschrijft aan een geweldig glittertopje: niet het kledingstuk, maar het effect ervan op je humeur en zelfvertrouwen is de oorzaak van complimenten over je verschijning. De jurk gaf mij het vertrouwen om te stralen en wat steviger in mijn pumps te staan en heeft me behoed voor heel wat rampzalige beslissingen die een meisje in de nachtelijke uren kan maken: dankzij haar liet ik die laatste wodka staan als ik al aangeschoten was,

sloeg ik gratis drugs af en ging ik niet naar huis met die charmeur en zijn gladde praatjes. De vrouw in die elegante jurk dééd zoiets simpelweg niet.

Een tijdje geleden interviewde ik ontwerpster Puck voor een tijdschrift. Ze was inmiddels ruim in de zestig en niet langer couturier maar naaldkunstenares. Toen ik probeerde uit te leggen wat haar jurk voor me betekend had, hoe zij me ruim tien jaar lang het gevoel had gegeven waardevol te zijn als ik me waardeloos voelde, knikte ze en zei luchtig: 'Ja, dat is een beeldig jurkje.'

De reikwijdte van de rol die haar schepping in mijn leven had gespeeld, ontging haar volledig. Om niet overdreven dramatisch te zijn, deed ik het daarom toen maar in gedachten en nu in deze column: dankjewel, lieve Puck, voor je jurk die een meisje liet voelen wat voor vrouw ze kon worden.

Urban chic

Het lijkt een eenvoudige vraag die de journalist me stelt. Toch is het al secondelang stil. Paniekerig zoek ik alle uit-hoeken van mijn geest af, klaar om elke minieme ingeving te grijpen en te gelde te maken, maar er komt niets. Aan de andere kant van de lijn klinkt geroezemoes. Het herinnert me eraan dat ik op de *speakerphone* sta zodat de journaliste het interview kan opnemen. God weet wie er op zo'n redactie meeluistert en zich nu ingehouden staat te bescheuren om zoveel leeghoofdigheid. Na een reeks langgerekte eh's en tja's is het ook de journaliste duidelijk dat hier geen passend, laat staan snedig antwoord gaat komen.

De vraag betreft niet de wereldpolitiek of het fileprobleem, maar luidt als volgt: 'Wat is je persoonlijke kledingstijl?' Een soort 'Wat is je lievelingskleur'-vraag voor volwassenen. Het is uitermate gênant dat ik hierop het antwoord schuldig moet blijven, dat weet ik ook wel. Beschamend. Waarschijnlijk ben ik de enige volwassen vrouw die haar smaak niet kan omschrijven in raadselachtige, welluidende termen als 'urban chic', 'bohémien sexy' of 'new romantic'. Zo'n beetje kopen wat dat seizoen in de winkels hangt, het op goed geluk met elkaar combineren en opleuken met een kekke ceintuur, zoals ik om eerlijk te zijn doe, is geen antwoord waar je mee voor de dag kunt komen. Een vrouw moet een eigen stijl hebben die haar identiteit en voorkeuren weerspiegelt, en die consequent en welbewust doorvoeren. Kleding is immers een uithangbord voor je persoonlijkheid. Zie je, ik wéét het allemaal heus wel.

'Wie is je stijlicoon?' helpt de journaliste, de schat. 'En zeg alsjeblieft geen Sienna Miller, want dat hebben drie vrouwen in deze rubriek al gezegd.'

Sienna Miller. Mijn god, ik zou willen dat ik erop was gekomen. In gedachten google ik koortsachtig bekende, modebewuste vrouwen. Kate Moss? Nee, met mijn achterste is een skinny jeans een riskante keuze. J.Lo? Die komt kont-technisch meer in de buurt, maar een roze velours joggingpak komt mijn huis niet in. De enige vrouw met wie ik me enigszins verwant voel is een boekpersonage, Holly Golightly, subliem gespeeld door de stijlvolle Audrey Hepburn in de filmversie van *Breakfast at Tiffany's*. Schoorvoetend meld ik het.

‘Aaah,’ roept de journaliste uit, ‘jij bent vintage classic!’

Nou, dat zal dan wel.

Ik heb inderdaad een in het oog springende voorkeur voor elegante, truttige pumps – aangenomen dat zoiets ‘tweedehands klassiek’ mag heten. En heb ik eenmaal een beeldig schoentje van Salvatore Ferragamo of Marc Jacobs aan mijn voeten, dan trek ik er ook maar meteen een kokerrok en wollen truitje bij aan. Want zo werkt dat bij mij: eerst kies ik de schoenen en dan werk ik naar boven toe. Wat bij veel vrouwen de sluitpost is – schoeisel – is bij mij het startpunt van de hele operatie. Deze werkwijze zorgt er echter ook voor dat ik op een sneakerdag (je kent het wel: nattig weer, geen afspraken) zomaar een vale spijkerbroek aan kan trekken die allesbehalve vintage classic is, maar daarover houd ik wijselijk mijn mond nu het etiket zo enthousiast opgeplakt is.

Nadat ik heb opgehangen, kom ik tot inkeer. Gottegot, wat wil ik graag eigenzinnig en uniek overkomen. Het is puur effectbejag, waardoor ik mijn doel recht voorbijschiet en onecht en gekunsteld ben. En dat terwijl ik helemaal geen vrouw wil zijn die haar persoonlijke stijl onder alle omstandigheden krampachtig doorvoert. Dat doet me denken aan een overgeproduceerde Amerikaanse bruiloft met een thema, waarbij elk detail zo oorverdovend symbolisch, persoonlijk en authentiek is bedoeld dat het omgekeerde

gebeurt: niets lijkt meer oprecht. Het roept geen enkele emotie op, behalve: goh, goed bedacht. Alles klopt, zeggen de gasten dan bewonderend. Maar beklijven doet het niet. En ontroeren al helemaal niet.

Laat ik me er maar bij neerleggen: ik ben geen vintage classic, wat dat ook moge betekenen. Holly Golightly bestaat niet. En ik lijk niet op Audrey Hepburn. Zelfs Audrey Hepburn leek niet op Audrey Hepburn. Je had haar thuis vast kunnen betrappen met een verwassen lubbertrui aan als ze ongesteld moest worden. En gelijk heeft ze.